

Kayıt Dışı Ekonomi-Vergi Denetimi-İdari Yapı - 7

Maliye ve Sigorta Yorumları 15 Mayıs 2006

1-GİRİŞ

AB gelirleri içerisinde, "Avrupa Birliği" ne üye olan ülkelerin GSMH'ları üzerinden belli oranlarda hesaplanan tutarlar, en önemli yere sahiptir. Bu nedenle AB için de, kayıt dışı ekonomi ile mücadele önceliklidir.

Kayıt dışılığı ve vergi kaybını önlemek için AB, vergi denetimi konusunda çeşitli düzenlemeler yapmıştır. Avrupa Konseyimin 11.11.1996 tarih ve 2185/96 sayılı Kararının konusu "AB'nin mali menfaatlerine zarar veren düzensizlik ve kaçakların tespiti amacıyla, komisyon tarafından iş yerlerinde gerçekleştirilecek denetimler ve diğer kontrollerdir.

Buna göre üye ülke iş yerlerinde yapılacak denetim ve kontroller, Komisyonun sorumluluğunda ve Komisyonca görevlendirilecek yetkili memurlarca yerine getirilecektir.

Kontrollerde, o ülkenin denetim elemanları ile aynı şartlar altında ve kanunlarına aykırı olmamak üzere, ihtiyaç duyulan tüm bilgilere ulaşılabilecektir. Denetimler neticesinde Komisyonca görevlendirilmiş denetim elemanlarınca düzenlenecek raporlar, üye ülkelerin adli ve idari organlarında da "kabul edilebilir delil" olarak değerlendirilecektir.

Bu Karar dışında AB Parlamentosu ve AB Konseyinin 25.05.1999 tarih ve CE 1073/1999 ile 1074/1999 sayılı Kararları "Avrupa Kaçakçılıkla Mücadele Ofi-si'nin (OLAF: Office Europeen de Lutte Antifraude)" yaptığı araştırmaları konu edinmektedir.

Söz konusu iki kararda da, üye ülkelerdeki muhtemel vergi kaçaklıklarının birliğin mali menfaatlerine zarar verdiği hususuna değinilmekte; daha önce alınmış olan karar gereği Komisyonca görevlendirilecek denetim elemanı tarafından üye ülkelerde yapılacak denetimlerin, OLAF'ın sorumluluğunda yürütülmesi kararlaştırılmıştır. Ayrıca OLAF'ın bağımsız hareket etme durumunun korunabilmesi için de, başkanına, uygun göreceği herhangi bir üye ülkede vergi incelemesi başlatma kararını alma yetkisi tanınmıştır.

Öte yandan OLAF'ta, bağımsız çalışmak üzere dışarıdan seçilmiş bir Gözetim Komitesi tarafından düzenli olarak kontrol edilmektedir. Bu komite, üye ülkelerde kaçakçılık ve yolsuzluk incelemeleriyle ilgili üst düzey görevlerde bulunmuş 5 kişiden oluşmaktadır.

Bütün bu hususlar, Avrupa Birliğinin, üye devletlerin en temel hakkı olan vergi toplama hakkını" elinden almaya ya da ilk önce kontrol etmeye kalkıştı-ğın göstermektedir. Ancak birlikte hareket etme ve birlik üyelerinin vergi uygulamalarının uyumlaştırılması gerekliliği ve birliğin maddi menfaatleri düşünülürse, bunun kaçınılmaz olduğu görülecektir.

Böylece Avrupa Birliği kendi bünyesinde oluşturduğu denetim birimi (OLAF) ile üye ülke iş yerlerinde mali denetimler yapmakta, bu denetimler sonucu düzenlenen raporlar üye ülkelerde maddi delil olarak kabul edilmektedir. Buna göre, üye ülke denetim mekanizmalarından kaynaklanacak boşluk. OLAF tarafın-dan doldurulmaktadır. {1}

2- BAZI AB ÜLKELERİ İLE ABD. VE TÜRKİYE'DE VERGİ DENETİMİNİ GER-ÇEKLEŞTİREN GELİR İDARELERİNİN YAPISI

Avrupa Birliği'ne üye ülkelerin bazılarındaki vergi denetiminin yapısı aşağı-da özetle açıklanmıştır.

İngiltere'de Vergi Denetimi:

İngiltere'de, mükellefler iş hacimlerine göre gruplandırılıp, buna göre incele-me yapacak birim belirlenmektedir. Vergi incelemeleri genellikle, İngiltere Gelir İdaresi'ne (Inland Revenue) bağlı yerel vergi dairelerince yapılmakta olup, bü-yük işletmelerdeki vergi incelemelerini Özel Uyum Dairesi (Special Compliance Office) yürütmektedir.

İncelemeye konu olaylar Özel Uyum Dairesine, genellikle yerel vergi daire-leri tarafından bildirilmekte, ayrıca aşağıda sayılan nedenlerle de Özel Uyum Dairesince vergi incelemelerine başlanılabilmektedir:

- Yerel vergi daireleri tarafından incelenemeyen ve önemli tutarlarda vergi kaybı olabilecek konularda,
- Profesyonel olarak faaliyette bulunan mali müşavirlerin yaptıkları işlemler-in doğruluğu hakkında tereddütlerin bulunması halinde,
- Vergiden kaçınmaya neden olabilecek hususlarda, •İşletmelerin ticari hesapları ile ilgili hileli konularda.

Öte yandan İngiltere'de dolaylı vergilere ilişkin denetimler Gümrük ve Tüketim Vergileri Bölümü (HM Customs and Excise); sigorta primlerine ilişkin denetimler ise Sosyal Güvenlik Bölümü (Department of Social Security) tarafından yapılmaktadır.

Bu iki bölüm, Gelir İdaresinden (Inland Revenue) farklı olmasına rağmen mev-zuat, bu birimler aras'nda bilgilerin paylaşımını öngörmektedir. (2) Fransa'da Vergi Denetimi:

Fransa Vergi İdaresi'nde "yönetim" ve "denetim" işlevleri birbirinden ayrıl-mıştır. Yıllık 150 milyon Euro'dan daha fazla cirosu olan işletmeler büyük işlet-me'olarak addolunmuş ve bu işletmelerin yönetimine ilişkin sorumluluk DGE'ye (Direction des Grandes Entreprises); denetimine ilişkin sorumluluk ise, DVNI' ya (Direction des Verifications Nationales et Internationales) verilmiştir.

Dolayısıyla büyük şirketlerle ilgili işlemlerin tam olarak yerine getirilmesi, bu iki kuruluş arasında işbirliğini gerektirmektedir.

Fransa Vergi İdaresi'nin yerel birimleri, özel bir uzmanlık biriminin görev ala-nı dışındaki mükelleflerin denetiminden sorumludur.

Özel bir birimin uzmanlık alanı, coğrafik konum, elde edilen ciro, vergi mat-rahi, şirketler topluluğu içerisinde bulunma, yurtdışı faaliyet ve kazanç ilişkileri, faaliyetin ait olduğu sektör gibi kıstaslarla belirlenmektedir.

Buna göre, vergi idaresinin yerel birimleri dışında esasen Fransa'da vergi denetimini üç ayrı kuruluş gerçekleştirmektedir. Bunlar, firma büyüklüklerini dik-kate alarak denetimlerini yürütürler.

- Büyük şirketlerin denetiminden DVNI (Direction des Verifications Nationales et Internationales),

{1} DOĞAN Can-KAPUSUZOGLU Tuncay, Çeşitli Ülkelerde Vergi Denetiminin Organizasyonu ve Çıkarılabilecek Bazı Dersler, Vergi Dünyası Dergisi, Mart/2005, Sayı: 283. s. 23.

{2} DOĞAN-KAPUSUZOGLU, s. 27,

- Orta ölçekli şirketlerin denetiminden DiRCOFI (Direction des Contrôles Fiscales). »
- Küçük ölçekli işletmelerin denetiminden DSF (Direction des Services Fiscaux) sorumludur.

Denetimle görevli olanlarda, eğitim, güncel bilgi takibi, sektörler itibariyle uzmanlaşma, ortak çalışma yeteneği, gibi kıstaslar aranmaktadır. (3)

İtalya'da Vergi Denetimi:

İtalyan Maliye Bakanlığı'nın merkez teşkilatı içerisinde Gelir İdaresi veya Gelir Politikaları Departmanı olarak adlandırılan birim, vergi ile ilgili işlemleri yürütmektedir, Gelir İdaresi dışında doğrudan Maliye Bakanı'na bağlı ve bir nevi "Vergi Polisi" olarak addolunan Guardia di Finanza isimli birim de mevcuttur. Bu birim, mükelleflerle veya mükellefiyetle ilgili gerekli tespitler yaparak tu-tanağa bağlar ve denetim görevi sonlanır. Bu tutanaklar, gerekli incelemelerin v. tamamlanabilmesi için yerel denetim bürolarına teslim edilir. Yine Gelir İdaresi dışında doğrudan Maliye Bakanı'na bağlı Vergi Müfettişleri Merkez Servisi (SECIT), bulunmaktadır. Bu birimin görevi, Gelir İdaresi büroları ve bir nevi "Vergi Polisi" olarak addolunan Guardia di Finanza tarafından yapılan vergi denetimlerini takip ve kontrol etmek, özellikli bir durumun olduğuna kanaat getirilmesi halinde bizzat mükellefler nezdinde vergi incelemesi yapmaktır. Bunun dışında merkezi düzeyde yapılması uygun görülen incelemeler de Vergi Müfettişleri Merkez Servisi (SE-CIT) tarafından yürütülmektedir. Bölgesel veya yerel ölçekli denetimler ise, Gelir İdaresi bünyesinde görev yapan denetim elemanları tarafından yerine getirilir. Böylece İtalya'da sadece vergi denetimi yapan ve Gelir İdaresi dışında doğrudan Bakan'a bağlı bulunan Vergi Müfettişleri Merkez Servisi (SECIT) kurulmuştur. Bu birim, bakanlığın diğer birimlerinden elde ettiği bilgileri kullanarak vergisel açıdan riskli bulunan mükellef gruplarını tespit edip, buna göre bir öneri raporu hazırlar ve Maliye Bakanı'na sunar. Bu raporun değerlendirilmesi sonucu, Gelir İdaresi bürolarında görevli denetim birimleri ve Guardia di Finanza tarafından yürütülecek denetimlere ilişkin yıllık çalışma programı hazırlanır. Bu çalışma programı gereğince denetlenebilecek mükelleflere ilişkin bilgiler, Bilgi İşlem Merkezince çıkartılır ve denetimle görevli birimlere iletilir

Belçika'da Vergi Denetimi:

Belçika Vergi İdaresi merkez teşkilatı, mükellef beyannamelerinin denetimi ve vergi kaçakçılığı ile mücadele işlerini organize etmekte, gerekirse uygulama birliği sağlamak amacıyla denetimle ilgili talimatlar yayınlamakta:

Taşra teşkilatı ise, coğrafi olarak bölgelere ayrılmış birimlerden oluşur. Ayrıca destek hizmetleri sunmak ve vergi kaçakçılığı konusunda araştırmalar yapmak üzere, taşra teşkilatında araştırma hizmetleri müdürlüğü de bulunmaktadır. Bölgeler düzeyinde teşkilatlanmış olan taşra teşkilatında,

- Vergi daireleri.
- Vergi müfettişlik büroları,

- Kontrol büroları,
- Tahsilat servisleri, Yabancılar bürosu.
- Araştırma servisleri ve Sadece bilgisayarlı muhasebe tutan işletmeler denetim ekibi, Bulunmaktadır.

(3) DÜĞAN-KAPUSUZOĞLU. s. 25.

Taşrada görev yapan vergi müfettişleri, kontrol bürolarıyla yürütülen faaliyetleri gözetmek ve gerekirse denetimlere bizzat refakat etmekle görevlidirler.

Taşrada teşkilatlanmış Vergi İdareleri bünyesindeki kontrol bürolarında görev yapan denetim elemanları, beyannameler üzerinde gerekli denetimleri yap-mak'Ve gerekirse düzeltmekle görevlidirler.

Böylece Vergi İdaresinin denetim faaliyetini, yerel düzeyde teşkilatlanmış ve kendi yetki alanlar' içerisinde çalışabilen kontrol ve müfettişlik büroları yerine'getirmektedir. Ulusal düzeyde vergi denetimini. Maliye Bakanlığına bağlı Uzman Vergi Müfettişliği-ISI (Inspection Spéciale des Impôts) yürütmektedir. Belçika Maliye "Bakanlığı'nın vergi kaçakçılığı ile mücadele eden merkezi birimi ISI olup, bütün ülke genelinde yetkilidir. ISI'nın bünyesinde, konusunda uzman dan diğer bakanlıklarda görevli müfettişler de görev yapabilmektedirler. (4)

ABD'de Vergi Denetimi ve Gelir idaresi:
iç Gelir idaresi Örgütü (IRS):

Amerika Birleşik Devletleri, dünya devletleri arasında ekonomik gücü en fazla: kayıt dışı ekonomisi ise en az olan ülke olarak bilinmektedir.

ABD. Devlet yönetimi, federal bir yapıya sahip olup, 50 eyalet ;en oluşmaktadır. Devletin gücü Birleşik Devletler (Federal Devlet) ile 50 eyalet arasında paylaşılmaktadır. Federal ve eyalet düzeyinde bağımsız yasama, yürütme ve yargı kollan mevcuttur.

Amerikan Gelir İdaresi (IRS-Internal Revenue Service), Amerikan Hazine Bakanlığına bağlı olarak çalışmaktadır. IRS'nin en üst düzey yöneticisi. Başkanıdır. IRS çalışmalarının yönetimi ise. kurul tarafından yerme getirilir. Bu kurul, IRS Başkam, bir kamu sektör temsilcisi ve 6 özel sektör temsilcisinden oluşur. Bütün kurul üyeleri ABD Başkanı tarafından atanır. (5)

Federal gelir vergisi, veraset ve intikal vergisi, istihdam vergileri ve bazı tüketim vergilerinin tahsilatı ve vergi kanunlarının uygulanmasından IRS sorumludur. IRS'nin sorumluluğuna girmeyen diğer tüketim vergilerinden, Alkol, Tütün ve Ateşli Silahlar Bürosu sorumludur. Gümrük vergilerinden ise, Gümrük İdaresi sorumludur. Söz konusu üç idare de ABD Hazine Bakanlığı içinde yer almaktadır. Ancak Hazine Bakanlığının 154.000 çalışanınin 116.0001 IRS personelidir. (6)

IRS'nin misyonu; Mükelleflere en kaliteli hizmeti, vergi hukukunu anlamalarına yardımcı olacak, vergi ödeme sorumluluğu ve bilincini yerleştirecek şekilde vermek, vergi hukukunu tüm mükelleflere dürüstlük ve adalet çerçevesinde uygulamak, şeklinde belirlenmiştir. (7)

IRS'nin fonksiyonları: vergi kanunlarının uygulanması, mükelleflerin vergi beyannamelerini doğru olarak vermelerinin, vergi ile ilgili ödevlerini tam ve zamanında yerine getirmelerinin sağlanması, tahakkuk edecek vergilerin doğru olarak ödenmesinin temin edilmesi, vergi kanunlarına uymayan mükelleflerin inceleme ve soruşturulmasıyla yetkili ve görevlidir.

IRS'nin 2005 yılında tespit edilen vizyonu "bir 21. Yüzyıl kamu kuruluşu olarak. IRS'nin vizyonu, beşeri sermayesini ve teknolojik kapasitesini en etkin ve verimli bir şekilde kullanarak, mükelleflere aksaklık ve sıkıntıyı en az yansıtacak şekilde vergileri toplamaktır. Bu hedefe taşıyacak olan değerler ise: doğruluk, dürüstlük, bütünlük, iletişim, sorumluluk, saygı ve profesyonellik olarak", belirlenmiştir.

(4) DOĞAN-KAPUSUZOĞLU. s. 26.

(5) DURAN Metin. ABD'de Gelir İdaresi ve Vergi Denetiminin Yapısı. Vergi Sorunları Dergisi. bvlüi/200£, Sayı: 192, s. 30.

(6) DOĞAN-KAPUSUZOĞLU. s. 27.

(7) EYÜPGİLLER S. Saygın. Vergi İdaresinin Yapılandırılması: Global Eğilimler ve Türkiye İçin Öneriler. Vergi Dünyası Dergisi, Ocak/2001. Sayı: 233. s. 124.

Bunu da;

- Mükelleflere gerekli hizmetleri aksatmadan sunacak servisleri oluşturmak,
- Mükelleflerde vergi ödeme bilinci ve sorumluluğu u yerleştirmek,
 - Vergi kanunlarının tüm vatandaşlara adil ve ist ^rarlı bir şekilde uygulanmasını sağlamak,
 - IRS organizasyonunun tüm ülke için değerli bir servis olduğunu, bu serviste görev yapmanın herkes tarafından arzulandığını Amerikalıların bilmesini sağlamak,

Şeklinde yerine getirmeyi planlamaktadırlar.

IRS'nin sahip olduğu değerler ise; Dürüstlük, sorumluluk, doğruluk, saygı, profesyonellik, iletişim, olarak tespit edilmiştir. (8)

Merkezde, IRS Başkanı/Başkan Yardımcısı, Üst Konsey, İnsan Kaynakları ve İletişimle ilgili Ulusal Büro Elemanları,

IRS Başkanı/Başkan Yardımcısına bağlı; Temyiz, Ulusal Mükellef Avukatı, Bilgi Sistemleri, Bağlı Servisler ve Operasyon Bölümleri bulunmaktadır.

Operasyon Bölümü de: Vergiden muaf olanlar ve kamu kurumları, Bireysel gelirler (Ücret ve yatırım gelirleri), Küçük işletmeler ve kendi işinde çalışanlar, Büyük ve orta ölçekli işletmeler bölümlerinden oluşmaktadır. Her bölümün başında bir bölüm başkanı mevcuttur. (9)

IRS, 4 bölge idaresi ve 33 vergi dairesine sahiptir. Vergi daireleri genellikle, nüfus ve ticaret hacmine göre büyük olan şehirlerde kurulmuştur. Vergi dairelerine de, vergi dairesinin bulunduğu yerin nüfus ve iş yüküne göre sayıları değişen ofisler bağlıdır. Bu ofislerin sayısı toplam 600'dür.

Yerel vergi dairelerine bağlı olarak Gelir Ajanları, Vergi Denetim Elemanları ve Hizmet Merkezlerinde görev yapan personel çalıştırılmaktadır.

İnceleme ve denetim fonksiyonunu yerine getiren, toplam 14.000 Gelir Ajanı (Revenue Agents), 2.200 Vergi Denetim Elemanı (Tax Auditors), 2.800 Hizmet Merkezlerinde çalışan eleman ve 5.600 diğer personel bulunmaktadır.

Gerçek kişilerin, şirketlerin ve işverenlerin beyannameleri ile tüketim vergisi beyannamelerini incelemekle, Gelir Ajanları görevlidir. Gelir Ajanları, incelemelerini mükelleflerin iş yerlerinde yürütürler. Çok büyük kuruluşlar ve şirketler ise, ekonomist, mühendis ve uluslararası uzmanlardan oluşan ekiplerle birlikte denetlenmektedir. Gelir Ajanları'nın bir kısmı bu şekilde kurulmuş ekiplerde çalışmaktadırlar. Hatta bazı büyük şirketlerde devamlı Gelir Ajanları bulundurulur.

Hizmet Merkezlerinde, yazışma yapılmak suretiyle gerçek kişi beyannameleri üzerinden hareketle, mükelleflerin giderleri, bağış ve yardımlarına ilişkin indirimleri ve çok basit vergi sorunları konularında incelemeler yapılır.

Vergi daireleri bünyesindeki incelemele' in büyük bir kısmı, bir vergilendirme yılı ile sınırlı olarak yapılmakta, özel neden varsa birden fazla yıl incelenmektedir. Uluslar arası boyuttaki firmaların incelemesi, özel eğitimli IRS personeli tarafından yapılmakta; bazen diğer ülkelerle eş anlı denetimler gerçekleştirilmektedir. (10)

Hazine Genel Vergi İdaresi Örgütü (TIGTA):

IRS'nin işlemlerini gözlemlemek amacıyla 1999/Ocak döneminde Hazine Bakanlığının organizasyonu içerisinde Hazine Genel Vergi Dairesi Örgütü (TIGTA) kurulmuştur.

TIGTA, organizasyon olarak Hazine Bakanlığı'nın içerisinde olup, Hazine Bakanlığının Denetim Ofisi dahil, Hazine Bakanlığı'nın bütün birimlerinden

bağımsızdır. TIGTA'nın esas görevi vergi idaresi; Hazine Bakanlığı'nın denetim ofisinin görevi ise diğer birimlerin gözetilmesidir.

- (8) www.irs.gov, "IRS Department of the Treasury Internal Revenue Service. Publication 3744 (Rev. 6-2004) Catalog Number 31685B".
 (9) www.irs.gov.
 (10) DOĞAN-KA^USUZOĞLU, s. 28.

TIGTA, toplam sayısı 960 olan Denetçi, Soruşturmacı ve Avukat ile diğer destek personeli bünyesinde barındırmakta ve İRS ile ilgili görev ve sorumluluklarını yerine getirmektedir. TIGTA, ekonomiyi geliştirmek, gelir kanunlarının yönetiminin yeterlilik ve etkinliğini artırmak; İRS ve ilgili kuruluşlarının program ve operasyonlarına karşı hile yapılmasını ve kötüye kullanılması durumlarını ortaya çıkarmak ve önlemek, amacıyla liderlik yapar, koordinasyon sağlar ve tavsiyeler ortaya koyar.

Türkiye'de Vergi Denetimi ve Gelir İdaresi:

Vergi Denetimini Gerçekleştiren Gelir İdaresinin Tarihçesi:

Türkiye'de vergi denetimini gerçekleştiren gelir idaresi Maliye Bakanlığı bağlı kuruluşu "Gelir İdaresi Başkanlığı"dır. (11) Bunun tek istisnası, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 135'inci maddesindeki yetkiye istinaden Maliye Müfettişleri ve Hesap Uzmanlarının da vergi denetimi yapıyor olmalarıdır. Çünkü Maliye Müfettişleri ve Hesap Uzmanları, Maliye Bakanlığı'na bağlı danışma ve denetim birimleri olarak görev yapmakta; Gelir İdaresi Başkanlığı'nın dışından kalmaktadırlar. (12) Bu durum, vergi denetiminin tek elden planlanıp yürütülmesi hususunda bir çelişki oluşturmaktadır. Gerçi Maliye Müfettişleri, vergi incelemelerini istisnai olarak yapmakta, diğer bir ifadeyle sürdürdükleri asli görevlerinin gerektirmesi halinde vergi incelemelerine de müracaat etmektedirler. Gelir İdaresi Başkanlığı, 16.05.2005 tarihinden itibaren ihdas edilmiş olup, bu tarihe kadar Türkiye'de vergi denetimini gerçekleştiren idarelerin tarihçesine kısaca değinmek gerekir. (13) Aşıkpaşazade Tarihi'ne göre Osman Gazi; "Her kim pazarda satış yapıp para kazanırsa bunun iki akçasını versin, satamazsa hiçbir şey vermesin ve bu kuralı kim bozarsa Tanrı da onun dinini ve dünyasını bozsun" fermanı ile Osmanlı topraklarında ilk vergi uygulamasını başlatmıştır. Ancak, Osmanlılarda ilk mali teşkilat I. Murat (1359-1389) zamanında kurulmuştur. Fatih Sultan Mehmet ve Kanunî Sultan Süleyman zamanında imparatorluğun hem gelirlerinde, hem giderlerindeki önemli artış nedeniyle bu yapı geliştirilmiştir. 1838 yılına kadar Osmanlılarda tam anlamıyla bir Maliye Bakanlığı yoktur. Bu tarihe kadar, mali işlerle uğraşan teşkilatın başında "Nazır" yerine ancak "birinci sınıf muhasip" veya "Defterdar" olarak adlandırılan bir memur bulunmaktadır. 1838 yılında yayımlanan bir "Hattı-Hümayun" ile devlet teşkilatı içinde resmen bir Maliye Nezareti kurulmuştur. Bu nezaretin yapısı herbiri bir "Reis" in başkanlığında "Daire" lerden oluşmaktadır. Bu daireler, içinde Baş Vergisi veya Haraç Dairesi, "Avarız" ve "Bedeli Nuzil" denilen ve kentlerden mahalleler itibarıyla alınan resimlerle ilgili dairedir. Bir anlamda bugünkü Gelirler Genel Müdürlüğü'nün görevlerinin bu daire tarafından yürütüldüğü anlaşılmaktadır. 1881 yılında Maliye Nezareti "Heyet-i

Merkeziye" ve "Heyet-i Mülhaka" olarak iki ayrı kuruluş haline getirilmiştir. Bunun önemi Heyeti Merkeziyete (Merkez teşkilatında) ilk kez Gelirler Genel Müdürlüğü nüvesinin yer almasıdır. Meşrutiyet döneminde, 1908 yılında, Maliye Nezareti'nde görev ve teşkilat değişiklikleri yapılmıştır. O dönem görevli olan Maliye Müşaviri Mösyö Loran, nezareti aralarında Gelirler Umum Müdürlüğü de bulunan sekiz müdüriyetten oluşan bir yapı üzerine oturtmaktadır. 23.4.1920'de açılan Birinci Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde kabul edilen ilk kanunun bir vergi kanunu olmuştur. 1923 yılında Maliye Bakanlığı kurulmakla birlikte.

(11) 16.05.2005 tarih ve 25817 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 05.05.2005 gün ve 5345 sayılı Kanun 4/j maddesi.

(12) 178 sayılı KHK. 19'uncu maddesi.

(13) Maliye Bakanlığı www.gelirler.gov.tr adresinden aynen alınmıştır.

"Maliye Vekaleti Teşkilatı ve Vazifeleri Hakkında Kanun" 29.5.1936 tarihinde kabul edilmiş ve 5.6.1936 tarih ve 3322 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

2996 sayılı Kanunda belirtilen Varidat Umum Müdürlüğü'nün görevleri 10'uncu maddede şu şekilde belirtilmiştir: "Varidat Umum Müdürlüğü; devletin varidat bütçesini ve esbabı mucibesini hazırlamak, varidat kanunlarının tatbikatını idare ve vilayetler varidat teşkilatının faaliyetini tanzim eylemek, vilayetlere mevdu Bina ve Arazi Vergileri'nin tarh, tahakkuk, tahrir ve tadil işlerine ait kanun ve nizamnameleri ve bunlara müteallik tadilleri ihzar etmek ve tatbikattaki ihtilaf ve tereddütler üzerine vaki olacak suallere cevap vermek ve bu işlere ait kanuni icapların zamanında yapılması için lazım gelen tedbirleri almak, varidata tesiri olan bütün kanun projelerini tetkik ve mütalaa beyan etmek, kanunlarına göre Maliye Vekaleti'nin mezuniyetiyle terkinleri icabeden vergilerin terkinlerine ait muameleleri yapmak, Mali Tetkik Heyeti'nce gösterilecek lüzum dairesinde varidat istatistikleri için lüzumlu malûmatı toplamak, mahalli idarelerin varidat işlerinin devlet varidat ile alaka ve ahengini temin etmek, bu Umum Müdürlüğü'nün vazifesidir." Ancak, 10.08.1942 tarihinde Varidat Umum Müdürlüğü kaldırılmış yerine Vasıtasız Vergiler ile Vasıtalı Vergiler Umum Müdürlükleri kurulmuştur. (14) Vasıtasız Vergiler ve Vasıtalı Vergiler Umum Müdürlükleri'nin görevleri şu şekilde belirlenmiştir: (15) "Vasıtasız vergi kanunlarının tatbikatını idare, vilayetler varidat teşkilatının vasıtasız vergilerin tarh ve tahakkukatı üzerindeki faaliyetini tanzim, vasıtasız vergilere ait kanun ve nizamnameleri ve bunlara müteallik tadilleri ihzar eylemek ve tatbikattaki ihtilaf ve tereddütler üzerine vaki olacak suallere cevap vermek ve bu işlere ait kanuni icapların vaktinde yapılması için lazım gelen tedbirleri almak, vasıtasız vergilere tesiri olan bütün kanun projelerini tetkik ve mütalaa beyan etmek, vasıtasız vergilere ait istatistikler için lüzumlu malumatı toplamak, mahalli idareler vergi sisteminin devlet vasıtasız vergileriyle olan alaka ve ahengini temin etmek Vasıtasız Vergiler Umum Müdürlüğü'nün vazifesidir. Yukarıda sayılan işlerden vasıtalı vergilere taalluk edenleriyle vilayet hususi idarelerinin murakabesi, Maliye Vekaleti'ne ait vergilere müteallik muameleler de Vasıtalı Vergiler Umum Müdürlüğü tarafından ifa olunur. Devlet varidat bütçesi, Vasıtasız ve Vasıtalı Vergiler Umum Müdürlükleri tarafından müştereken hazırlanır. Merkez kadrosundaki memurların iki Umum Müdürlük arasında tefriki Maliye Vekaleti'nce yapılır. Vilayetler varidat teşkilatına dahil memurlardan tayinleri vekaletle ait olanların tayin, terfi, nakil, tahvil ve tecziyelerine ait teklifler Vasıtasız Umum

Müdürlüğü tarafından yapılır. Ancak, vasıtalı vergiler için ayrı teşkilat kurulmuş olan vilayetlerde bu teşkilata dahil memurlar hakkında bu işler Vasıtalı Vergiler Umum Müdürlüğü'nce ifa edilir."29.05.1946 tarihinde çıkarılan 4910 sayılı Kanunla Vasıtasız Vergiler ve Vasıta Vergiler Umum Müdürlükleri kaldırılmış, Gelirler Genel Müdürlüğü kurulmuştur. (16)Gelirler Genel Müdürlüğü'nün görevleri, 4910 sayılı Kanunun 2'nci maddesi ne şu şekilde belirlenmiştir:"Gelirler Genel Müdürlüğü; Devletin gelir bütçesini gerekçesiyle birlikte hazırlamak, gelir kanunlarının uygulanmasını yönetmek, iller gelir teşkilatının iş güdümünü düzenlemek, gelirlere ilişkin kanun ve tüzükleri ve bunlara ilişkin her türlü değişiklikleri hazırlamak, uygulamalardaki anlaşmazlıklar ve durak-

(14) Varidat Umum Müdürlüğü, 14.08.1942 tarih ve b184 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 10.08.1942 tarih ve 4286 sayılı Kanunla 2996 sayılı Kanunda değişiklik yapılmak suretiyle kaldırılmıştır.

15) 4286 sayılı Kanunun 7'nci maddesiyle değiştirilen 2096 sayılı Kanunun 10'uncu maddesine göre.

16) Gelirler Genel Müdürlüğü, 07.06.1946 tarih ve 6327 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 29.05.1946 tarih ve 4910 sayılı Kanunla kurulmuştur.

samalar üzerine sorulan sorulara cevap vermek, bu işlere ilişkin kanun hükümlerinin vaktinde yapılması için gerekli tedbirleri almak, gelirlere tesiri olan her türlü kanun teklif ve tasarılarını inceleyip bunlar hakkındaki düşüncelerini bildirmek, Maliye Bakanlığının izni ile silinmesi gereken vergilere ilişkin işlemleri yapmak, Maliye Tetkik Kurulu'nun isteğine göre gelirler istatistiği için gerekli bilgileri toplamak, özel idareler ve belediyeler vergi sisteminin devlet vergileriyle olan ilgi ve uyumunu sağlamak ve bu idarelere bırakılmış olan bina ve arazi vergilerinin tarh, tahakkuk, tahrir ve tadil işlerine ait kanun ve tüzüklerle bunlarda yapılacak değişiklikleri hazırlamak görevleriyle ödevlidir."Gelirler Genel Müdürlüğü'nün görevleri, 03.04.1950 tarihinde aşağıdaki gibi değişmiştir: (17)Gelirler Genel Müdürlüğü; Devletin gelir bütçesini gerekçesiyle birlikte hazırlamak, devlet gelirine ait kanunların tatbikatını idare etmek, devlet alacaklarının vaktinde ve kanunlara uygun bir şekilde tahsili için gerekli tedbirleri almak, iller gelir teşkilatının iş güdümünü düzenlemek, gelirlere ilişkin kanun ve tüzükleri ve bunlara ilişkin her türlü değişiklikleri hazırlamak, uygulamalardaki anlaşmazlıklar ve duraksamalar üzerine sorulan sorulara cevap vermek ve bu işlere ilişkin kanun hükümlerinin vaktinde yapılması için gerekli tedbirleri almak, gelirlere tesiri olan her türlü kanun teklif ve tasarılarını inceleyip bunlar hakkındaki düşüncelerini bildirmek, silinmesi gereken vergilere ve tahsil edilemeyerek zamanaşımına uğrayan Hazine alacaklarının istatistiklerini toplamak, özel idareler ve belediyeler vergi sisteminin devlet vergisi sistemiyle ahenk ve tenazurunu temin edecek tedbirlerini almak görevleriyle ödevlidir."24.06.1994 tarihinde Gelirler Genel Müdürlüğü'nün görevleri aşağıdaki gibi yeniden belirlenmiş olup, "vergi denetimi" deyimini ilk defa kanun metnine girmiştir: (18)Gelirler Genel Müdürlüğü; Devlet gelirleri politikasını hazırlar ve uygular, Devlet gelirlerine ilişkin kanun ve tüzükleri ve bunlarla ilgili her türlü değişiklikleri hazırlar, Devletin gelir bütçesini gerekçesi ile birlikte hazırlar, mahalli idarelerin vergi sisteminin devlet vergi sistemi ile uyumunu sağlayıcı tedbirleri alır, gelirlere tesiri olan her türlü kanun, teklif ve tasarılarını inceleyip, bunlar hakkındaki düşüncelerini bildirir ve tasarıların devlet gelirleri politikasına ve vergi tekniğine uygunluğunu sağlar, milletlerarası vergi ilişkilerini yürütür, ikili veya çok taraflı vergi anlaşmaları yapar, Devlet gelirlerine ilişkin kanunların uygulanmasını sağlar, Devlet alacaklarının süresinde ve kanunlara uygun bir şekilde tahsili

için gerekli tedbirleri alır, vergi denetimini gerçekleştirebilir, vergi tekniği uygulaması hizmetlerini geliştirir, diğer vergi ile ilgili işlemleri yapar, uygulamadaki anlaşmazlıklar ve tereddütler üzerine sorulara cevap verir, silinmesi gereken vergilere ve tahsil edilemeyerek zamanaşımına uğrayan hazine alacaklarının kanunlar gereğince silinmesine dair işlemleri yapar, tahakkuk ve tahsilat hesaplarını ve istatistiklerini toplar, değerlendirir, yayımlar, milletlerarası kuruluşlarla vergi ile ilgili konularda işbirliği yapar, toplantılara katılır ve görüş bildirir, vergi istihbarat hizmetlerini yürütür, teşkilat ve görev alanına giren işlemlerin yürütülmesi için bilgi işlem hizmetlerini tasarlar ve uygular, bu amaçla gerekli örgütlenmeyi sağlar, teşkilat ve görev alanına giren işlemleri kontrolörleri vasıtasıyla inceletir ve denetler."16.05.2005 tarih ve 25817 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 5345 sayılı Kanunla, Gelirler Genel Müdürlüğü, Maliye Bakanlığı Ana Hizmet Birimleri arasından çıkarılmış; Gelirler Genel Müdürlüğü'ne ait kadrolar iptal edilmiş; diğer

(17) 03.04.1950 tarih ve 7473 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 24.03.1950 tarih ve 5655 sayılı Kanunun 4'üncü maddesi.

(18) 14.12.1983 tarih ve 18251 mükerrer sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 178 sayılı KHK ve 24.06.1994 tarih ve 21970 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 178 sayılı KHK'de değişiklik yapan 543 sayılı Maliye Bakanlığı'nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye göre Gelirler Genel Müdürlüğü'nün görevleri yeniden belirlenmiştir.

mevzuatta Gelirler Genel Müdürlüğü'ne yapılmış olan atıflar ilgisine göre Gelir İdaresi Başkanlığına yapılmış sayılmış ve "Gelirler Genel Müdürlüğü" lağvedilerek yerine Maliye Bakanlığı Bağlı Kuruluşu olarak "Gelir İdaresi Başkanlığı" ihdas edilmiştir. Görevleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir: (19)

"Gelir İdaresi Başkanlığı; Bakanlıkça belirlenen Devlet gelirleri politikasını uygulamak. Mükelleflerin vergiye uyumunu kolaylaştırmak ve hizmetlerini yerine getirmek. Mükellef haklarının korunması ve mükellef ile Başkanlık ilişkilerinin karşılıklı güven esasına dayanması konusunda gerekli tedbirleri almak. Mükellefleri vergi mevzuatından doğan hakları ve ödevleri konusunda bilgilendirmek. Devlet gelirleri politikasıyla ilgili kanun ve kararname çalışmalarına katılmak. Devlet alacaklarının tahsilini sağlamak ve bu konuda gerekli tedbirleri almak. Uygulamada ortaya çıkan ihtilafların en aza indirilmesine ve uygulama birliğinin sağlanmasına yönelik tedbirler almak. Vergilendirmeye ilgili bilgileri toplamak ve bilgi işlem faaliyetlerini yürütmek. Vergi kanunlarında veya diğer mali kanunlarda yer alan her türlü istisna, muaflik ve indirimlerin maliyetlerini ölçmek, ekonomik ve sosyal etkilerini analiz etmek. Bakanlıkça belirlenen temel politikalar ve stratejiler doğrultusunda vergi inceleme ve denetimlerini gerçekleştirmek, vergi kayıp ve kaçığının önlenmesi konusunda gerekli tedbirleri almak. Mahalli idare gelirleri politikası ile Devlet gelirleri politikasının uygulanmasında uyumu sağlayıcı tedbirler almak. Gelirleri etkileyen her türlü kanun tasarı ve tekliflerini, vergi tekniği ve uygulamaları açısından inceleyerek görüş bildirmek. Gelir mevzuatının uygulanmasına ilişkin olarak diğer kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak, bu amaçla veri alışverişini gerçekleştirmek. Görev alanına giren konularda, uluslararası gelişmeleri izlemek ve Avrupa Birliği, uluslararası kuruluşlar ve diğer devletlerle işbirliği yapmak. Terkini gereken vergiler ile tahsili zamanaşımına uğrayan Hazine alacaklarının kanunlar gereğince terkin edilmesiyle ilgili işlemlerin yerine getirilmesini sağlamak. Nitelikli insan kaynağının kazandırılması, yetkinliklerin geliştirilmesi, kariyer planlarının yapılması ve performanslarının ölçülmesini sağlamak. Kamu Görevlileri Etik Kurulunun belirlediği ilkeler çerçevesinde kurumsal etik kurallar düzenleyerek personele ve mükelleflere duyurmak. Faaliyet sonuçlarını, düzenli aralıklarla kamuoyuna duyurmak ve yıllık faaliyet raporunu izleyen yıl kamuoyuna açıklamak. Kanunlarla verilen diğer görevleri yapmak."

Gelir İdaresinin Hizmet Birimleri:

Gelir idaresi Başkanlığı, merkez ve taşra teşkilatından meydana gelmektedir. Merkez teşkilatı ana hizmet, danışma ve yardımcı hizmet birimlerinden; taşra teşkilatı ise, doğrudan

merkeze bağılı vergi dairesi başkanlıkları ile vergi dairesi başkanlığı kurulmayan yerlerde (5345 sayılı Kanununun 24 ve 25'inci maddelerindeki görev ve yetkileri haiz) vergi dairesi müdürlüklerinden oluşur. (20)

Gelir İdaresi Başkanlığı ana hizmet birimlerinden Denetim ve Uyum Yönetimi Daire Başkanlığının görevleri arasında;

- Vergi kayıp ve kaçığı ile mücadele etmek, bu konuda gerekli tedbirleri önermek ve çalışmalarını yapmak,
- Başkanlığın vergi inceleme ve denetim yıllık planına uygun olarak, Vergi Denetmenleri ve yardımcıları tarafından vergi inceleme ve denetimlerinin yapılmasını sağlamak,
- Vergi incelemesine yetkili birimlerin inceleme ve denetim sonuçlarını izlemek, değerlendirmek ve istatistikler oluşturmak, bulunmaktadır.

Gelir İdaresi Başkanlığının yine ana hizmet birimlerinden olan Gelirler Kontrolörleri Daire Başkanlığının görevleri arasında da;

19)5345 sayılı Kanununun 35/1-b, 32, 33. 34/5 ve 4'üncü maddeleri.

20)5345 sayılı Kanununun 3'üncü ve 23'üncü maddeleri.

- Başkanlığın vergi inceleme ve denetim yıllık planına uygun olarak, vergi inceleme ve denetimlerinin Gelirler Kontrolörleri ve Stajyer Gelirler Kontrolörleri tarafından yerine getirilmesini sağlamak, bulunmaktadır.

Gelir İdaresi Başkanlığı, iki ayrı daire başkanlığı bünyesinde vergi denetim ve incelemelerini gerçekleştirmek üzere teşkilatlanmıştır. Söz konusu daire başkanlıklarından biri, merkez teşkilatı içerisinde görev yapan Gelirler Kontrolörleri aracılığı ile, diğeri ise, taşra teşkilatı (vergi dairesi başkanlığı) içerisinde görev yapan Vergi Denetmenleri aracılığı ile vergi inceleme ve denetimlerini gerçekleştirmektedir.

Yapılan Vergi İncelemeleri:

1 Türkiye'de 2006 yılı Mart ayı itibarıyla toplam 1.706,674 Gelir Vergisi; 2.160.441 Stopaj Gelir Vergisi; 631.967 Gayrimenkul Sermaye İradı; 786.761 Basit Usulde Vergilendirilen Gelir Vergisi; 596.176 Kurumlar Vergisi; 2.188.937 Katma Değer Vergisi faal mükellefi bulunmaktadır. (21)

Türkiye'de vergi inceleme ve denetimini gerçekleştiren kadrolar ise 2005/Şubat dönemi itibarıyla aşağıdaki gibidir. (22)

VERGİ DENETİM KADROLARI (1)

	DOLU KADRO	BOŞ KADRO	TOPLAM KADRO
BAKANA BAĞLI:			
-MALİYE MÜFETTİŞİ (2)	108	359	467
-HESAP UZMANI (2)	290	861	1.151
GELİR İDARESİ BAŞKANLIĞINA BAĞLI:			
-MERKEZİ (GELİRLER KONTROLÖRÜ) (2)	330	570	900
-MAHALLİ (VERGİ DENETMENİ) (2)	2.666	4.834	7.500
GENEL TOPLAM	3.394	6.624	10.018

(1) ŞUBAT 2006 TARİHİ İTİBARIYLA

(2) MALİYE MÜFETTİŞ YARDIMCILARI, HESAP UZMAN YARDIMCILARI VE STAJYER GELİRLER KONTROLÖRLERİ İLE VERGİ DENETMEN YARDIMCILARI DAHİL.

Vergi denetim kadrolarının 2004 yılında gerçekleştirdikleri incelemelerin sa-yıları, incelenen vergi matrahları ile tespit edilen vergi matrah farklarına ilişkin bilgiler aşağıya alınmıştır: (23)

Denetim Birimi	İncelemenin		(Milyon TL)	(Milyon TL)
	Yılı	Sayısı	İncelenen Matrah	Bulunan Matrah Farkı
Maliye Müfettişleri	2004	219	19.154.936	15.350.867
Hesap Uzmanları	2004	2.494	6.139.712.986	8.999.706.865
Gelirler Kontrolörleri	2004	2.251	3.360.258.119	5.713.052.507
Vergi Denetmenleri	2004	50.292	11.198.767.276	2.836.615.496
Toplam		55.256	20.717.893.317	17.564.725.735

1985 yılından itibaren her yıl sayıları yaklaşık 48.000 ile 55.000 arasında de-ğişen mükellefin hesapları incelenmektedir.

2004 yılında, beyan edilen yaklaşık 20 katrilyon lira (20 milyar Yeni Türk Li-rası) matrah incelenmiş, yaklaşık 17 katrilyon lira (17 milyar Yeni Türk Lirası) mat-rah farkı tespit edilmiştir.

Diğer bir ifadeyle, incelenen 55.256 mükellef yaklaşık 20 katrilyon lira vergi matrahı beyan etmiş, inceleme neticesinde bu mükelleflerin beyan ettikleri matra-hın yaklaşık % 85'i kadar bir tutarı beyan dışı bıraktıkları belirlenmiştir.

- (21) <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/HTMLyVI/AIGMS/2006/TABLO1.xls.htm>
 (22) <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/HTMLyVI/CVI/Tablo43.xls.htm>
 (23) <http://www.gib.gov.tr/fileadmin/faaliyetroportari/2004/denetim.pdf>

2006 Mart ayı itibarıyla, (Gayri Menkul Sermaye İradı ve Basit Usulde Ver-gilendirilenler hariç) Gelir Vergisi ve Kurumlar Vergisi mükelleflerinin toplam 2.302.850; vergi incelemelerinin de genellikle Gelir ve Kurumlar Vergisi mükellefleri üzerinde gerçekleştirildiği; incelemeler esnasında vergi mükellefiyet kaydı bulunmayanların bellenebildiği; hususları dikkate alındığında, bir yıl zarfında en az 2.302.850 mükellefin hesaplarının Gelir ve Kurumlar Vergisi yönünden incelenebileceği anlaşılmaktadır.

2004 yılında hesapları incelenen mükelleflerin sayıları dikkate alındığın-da, inceleme oranı $(55.256 \times 100 : 2.319.400 \Rightarrow) \% 2,3$ olmaktadır. Diğer bir ifadeyle, 2004 yılı inceleme verileri dikkate alındığında Gelir ve Kurumlar Ver-gisi mükelleflerinin her yıl ortalama % 2,3'ünün hesapları incelenebilmededir.

Vergi incelemeleri dışında, gerek vergi incelemesine yetkili olanlarca ge-rekse özel yoklama yetkili memurlarca vergi kanunlarının uygulaması ile ilgi-li vergi denetimleri de yapılmaktadır. Bu tür vergi denetimleri genellikle Vergi Usul Kanunundaki usule ilişkin hükümleri içermektedir.

3- SONUÇ

Mevcut mükelleflerin % 2,5'u nezdinde sürdürülen vergi incelemeleri ara-cılığı ile beyan edilen vergi matrahının yaklaşık % 85'i kadar bir tutarın beyan dışı bırakıldığı tespit edilebildiğine göre, inceleme oranının artırılması ile ver-gi gelirlerinde artışlar olacağı aşikârdır.

Bu arada incelenen % 2,5 oranındaki mükellefin, gelirlerinin % 85'ini giz-lemiş olması, hesapları incelenemeyen mükelleflerin de bu oranda gelirlerini gizledikleri anlamına gelmemektedir.

Ancak, yoğun ve cari dönemi kapsayacak şekilde sürdürülen vergi ince-meleri, caydırıcılık etkisini de gösterecek, böylece vergisini tam ve zamanın-da ödeyenlerin adaletli vergi toplandığına dair inançları kuvvetlenecek, vergi kaçırma eğilimi azalacak, sonuçta vergi gelirlerinde artışlar sağlanacaktır.

Türkiye'de 2004 yılında Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergilerinin toplamı 63 katrilyon lira; ithalde alınan KDV ise 15 katrilyon uradır. Dolayısıyla İthalde alınan KDV hariç Gelir, Kurumlar ve Katma Değer Vergilerinin toplamı (63 katrilyon - 15 katrilyon =) 48 katrilyon lira olmaktadır.

Kayıt dışı ekonominin büyük boyutlara ulaştığı tahminleri yapılan Türkiye'de vergi incelemeleri istatistiklerinden hareketle, 2004 yılında vergi denetimlerinin gerektiği gibi yapılamaması nedeniyle en az (48 katrilyon lira x 0,85 =) 40 katrilyon lira verginin beyan dışı kaldığı söylenebilir.

Gerek AB ülkelerinde gerekse ABD'de kayıt dışı ekonominin en aza indirildiği dikkate alındığında, bu ülkelerde örgütlenen Gelir İdarelerinin etkili olduğu sonucuna ulaşabiliriz.

Ülkemizde ise, Gelir İdaresi sürekli değişime uğramış, özellikle 2005 yılında çıkarılan kanunla daha köklü bir değişime gidilebileceği mesajı verilmiştir.

Ancak bu güne kadar yapılan yapısal değişimlerin vergi denetiminin etkinliğini artıramadığı ortadadır. 2005 yılında yeniden yapılandırılmaya gidilen ve adı "Gelir İdaresi Başkanlığı" olarak değiştirilen gelirler genel müdürlüğü denetim fonksiyonunu ülkemiz şartlarına uygun bir şekilde yerine getirdiği süreçte kayıt dışı ekonomi ile daha etkili mücadele edilecektir.

Bu yeni yapılanmada, Ülkemiz yönetim şartlarına en uygun denetim modelinin, bu işi en iyi uygulayan ülke modellerinin örnek alınarak seçilmesi ve bir an önce hayata geçirilmesi gerçeği artık kaçınılmazdır.

M. Bülent AYDIN
Yeminli Mali Müşavir